Izhaja vsak dan razen sobot, nedelj in praznikov.

Issued daily except Saturdays, Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravniški prostori: 2657 South Lawndale Ave.

Office of Publication: 2657 South Lawndale Ave. Telephone, Rockwell 4904

ETO—YEAR XXXIII. Cena lista je $6.00 Entered as second-class matter January 18, 1908, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879. CHICAGO, ILL., PONDELJEK, 12. MAJA (MAY 12), 1941 Subscription $6.00 Yearly ŠTEV.—NUMBER 92

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Nemški letalci vrgli na tisoče bomb na London in predmestja

Parlament, Westminster Abbey in druga zgodovinska poslopja poškodovana. Angleške bombe ponovno padale na Hamburg, Bremen in nemška industrijska središča. Motorne enote izvršile več naskokov na nemške in italijanske čete ob libijsko-egiptski meji. Abesinski cesar Selazije mobilizira veliko armado

London, 12. maja.—Reševalne upine so na delu med razvalami poslopij v Londonu in edmestjih, ki so jih porušile mške bombe v napadu, ki je ajal 24 ur. Naciji so se maevali nad Angleži, ker so sled- prej bombardirali nemška esta in industrijska središča.

Parlament s slovito uro Big n, Westminster Abbey, mest- hiša in druga zgodovinska poopjá so bila poškodovana v tenapadov, v katerih so Nemci gli na tisoče težkih rušilnih in žigalnih bomb vseh kalibrov. mbe so zanetile mnogo požav. Koliko ljudi je bilo ubitih ranjenih, še ni znano.

Na drugi strani pa so angleški mbniki bombardirali Hamrg, Bremen in industrijska dišča v severni Nemčiji. Leški minister poroča, da so mbe porušile ladjedelnice, ladišča in druge naprave v mburgu. Angleži so metali mbe tudi na Emden, Rotterm in skladišča olja v La Palli- Francija, ter militaristične jekte na holandskem in danem obrežju.

Kairo, Egipt, 10. maja.—Anleške motorne in mehanizirane ote so izvršile več uspešnih padov na nemške in italijanske čete, ki so obtičale v sollumem sektorju ob libijsko-egiptski meji. Napadi so bili izvršeni silni vročini, ki je dosegla 117 opinj v senci in je bila v puavah še večja.

Silna vročina je ustavila vojne operacije pri Tobruku, poorski bazi v Libiji, ki je še v gleških rokah. Ta baza je odljena od egiptske meje 80 milj. Angleški letalci so ponovno etali bombe na Bengazi, dru- libijsko bazo, Ambo Alajo in ripoli, glavno mesto italijanske ripolitanije. Vrhovno poveljvo poroča, da so bombe pozročile ogromno škodo.

Nadaljnja vest pravi, da so anleške motorne kolone razpršile aško oboroženo silo. Ostanki ojaških enot so se umaknili v kolico Ramadije in Falluja. Iraa letalska sila je bila zdrobljena. Angleške bombe so uničile bojnih letal. Nemčija ni izolnila obljube, dane Iraku, da o dobil letala.

London, 10. maja.—Angleški mbniki so izvršili največje naade v tej vojni na nemška inustrijska središča in "invazijke baze" na francoskem obrežu na drugi strani Rokavskega eliva. Tristo do štiristo bombikov je metalo bombe na Mannheim, industrijsko središče južnovzhodni Nemčiji, Breen, Hamburg, največje nemko pristanišče, in druga mesta. Angleži so vrgli v napadih na soče razstrelilnih in zažigalnih omb, ki so porušile mnogo voških naprav in zanetile veliko evilo požarov. Drugi roji angleških letal so istočasno bombardirali Berlin, Emden in nemška vojaška letališča v Franciji in Belgiji.

Ministrstvo za informacije je danes naznanilo, da so nemške podmornice in bombniki potopili 106 parnikov v aprilu. Število ključuje angleške in zavezniške parnike. Skupna tonaža potopljenih parnikov je znašala 688,124 ton.

Ankara, Turčija, 10. maja.—Mladi Šefket, iraški vojni minister, je dospel sem na posvetovanje s turškimi voditelji. Namignjeno je bilo, da se razgovori nanašajo na zapleteno situacijo na Bližnjem vzhodu, ki je posledica izbruha vojne v Iraku. Zunanji krogi v Ankari domnevajo, da je Šefket prišel v Ankaro, da pridobi Turčijo za posredovanje v nenapovedani vojni med iraškimi in angleškimi četami.

Očitno je, da hoče Šefket pridobiti Turčijo na svojo stran, za pomoč v boju proti Angležem, za kar pa se turški voditelji ne navdušujejo. Namignili so, da Turčija ostane lojalna Veliki Britaniji in da je iraška vlada storila napako, ker se je na podžiganje nacijev zapletla v konflikt z Angleži.

New York, 10. maja.—Cesar Hajle Selazije, ki se je vrnil v Addis Ababo, glavno mesto Abesinije, in zasedel prestol, s katerega so ga Italijani pognali pred petimi leti, je naznanil, da bo organiziral veliko armado, ki se bo borila na strani angleške oborožene sile v Afriki in Aziji proti osišču. Naznanilo je objavila londonska radiopostaja in je bilo tu prestreženo.

Plače v Hollywoodu na prvem mestu

Filmski magnat Mayer dobil $697,084

Washington, D. C., 10. maja.—Konec mavrice z loncem zlata je v Hollywoodu. To je pokazal pregled letnih dohodkov velikih korporacij, ki ga je pravkar objavila federalna borzna komisija.

Filmski igralci in direktorji vlečejo največje plače. Kot grupa nadkriljujejo direktorje industrijskih korporacij in bankirje. Louis B. Mayer, direktor filmske korporacije Loew's Inc., je ostal na vrhu. Njegova plača je znašala preteklo leto $697,048, $8677 več nego leta 1939. Njegova korporacija je podružnica družbe Metro - Goldwyn - Mayer Pictures.

Drugo največjo plačo je potegnil Eugene W. Grace, predsednik Bethlehem Steel Corp. Znašala je $478,144. Za njim pride na vrsto George W. Hill, predsednik American Tobacco Co., ki je prejel $456,415. Ti niso največji dohodki, ki jih vlečejo posamezniki, temveč le največje plače. Mnogo oseb, ki dobiva manjše plače, ima več dohodkov kot lastniki delnic. Podatki, katere je zbral federalni zakladni department, kažejo, da je 41 posameznikov imelo dohodke čez milijon dolarjev vsak lansko leto.

Med filmskimi igralci in igralkami sta na prvem mestu W. C. Fields in Deanna Durbin. Prvi je potegnil plačo $255,000, druga pa $209,833. Oba dobivata čeke od Universal Pictures Co. Pri tej družbi je uposlen tudi Bing Crosby, kateremu pa je bila plača znižana. Prejel je "samo" $150,000. Leta 1939 je igral za Paramount Film Co., ki mu je plačala $260,000.

Druge filmske kompanije še niso objavile svojih plačilnih list. Kadar jih bodo, je gotovo, da se bo seznam onih, katerih letna plača znaša od $200,000 do $300,000, raztegnil.

Domače vesti

Iz Pennsylvanije

Center, Pa.—Pred kratkim je tu umrl Jakob Potočnik, star 42 let in rojen v Ameriki. Bil je član društev SSPZ in ABZ in zapušča, ženo, sina, hčer, tri brate in tri sestre.—V Pittsburghu je zadnje dni umrla Rita Kambič, stara 17 let in rojena tu. Zapušča starše, brata in štiri sestre.—Kmalu zatem sta umrla 53-letni Jos. Staudohar in 63-letni Michael Vidina, prvi doma iz Hrasta pri Vinici in drugi iz Preloke v Beli Krajini.—V Rankinu, Pa., je umrla Ivana Rudman, stara 70 let.

Minnesotske vesti

Eveleth, Minn.—Pred dnevi je tu umrla Katarina Fric, stara 60 let.—V Chisholmu je umrl Matt Jelenc, star 30 let in rojen tu.—V Virginiji je umrl 60-letni John Vajdetič.—V Duluthu je 6. t. m. umrl Frank Gimpel, star 70 let in rojen v Jurkovi vasi pri Novem mestu. V Ameriki je bil 40 let in bil je član društva 205 SNPJ.

Iz Illinoisa

Aurora, Ill.—Zadnje dni je tu umrl Jakob Bertoncelj, star 66 let.—Dalje je tu umrla Ana Kocjan, stara 49 let.—V Jolietu je pred dnevi umrl Frank Kadunc, star 55 let.

Nov grob v Calumetu

Calumet, Mich.—Dne 27. aprila je tukaj umrla Mary Trdič, stara naseljenka, ki je prišla iz stare domovine pred 55 leti. Umrla je v starosti 77 let in zapustila je moža, dva sinova, tri hčere in mnogo vnukov ter vnukinj.

Clevelandske novice

Cleveland.—Dne 6. maja je v bolnišnici umrla Mary Vidmar, roj. Ruparšič, stara 58 let in doma iz Zrete pri Loškem potoku na Dolenjskem. V Ameriki je bila 38 let in tu zapušča moža in sestro, v Cantonu, O., pa drugo sestro.—V bolnišnici je dalje umrl Peter Mukavec, star 65 let in doma od Črnomlja v Beli Krajini. V Ameriki je bil 40 let in zapušča sestro.

Fr. Cvetan spet na delu za Prosveto

Tire Hill, Pa.—Fran Cvetan, zastopnik Prosvete za Johnstown, Pa., in okolico, se je po šesttedenski bolezni vrnil na delo 6. maja in obišče člane in naročnike čim prej mu bo mogoče.

Iz Detroita

Detroit, Mich.—Dne 7. maja si je vzel življenje s plinom Joe Kostanjevec, star 72 let in doma iz Mirne peči na Dolenjskem. Tukaj je bil sam, v Kanadi pa zapušča nečakinjo. Bil je član društva 121 SNPJ.

Nov grob v Akronu

Akron, O.—Pred dnevi je tu umrla Antonija Milošin, roj. Gorenjc in doma iz Vodenice pri Kostanjevici. V Ameriki je živela 28 let in tu zapušča moža, dva brata in dve sestri.

Iz starega kraja

Chicago.—Uredništvo Prosvete je 9. maja prejelo pismo iz Maribora, datirano 22. marca t. l., ki se na koncu glasi: "Ko dobite to pismo, se bo pri nas vse izpremenilo in morda vam ne bo treba odgovarjati. Ravnajte se po razvoju dogodkov . . ." Kako dobro je pisec slutil, kaj prihaja!

Angleško sodišče obsodilo izdajalca

London, 10. maja.—Inženir George J. Armstrong je bil spoznan za krivega izdajstva in obsojen v smrt. On je bil aretiran pred dvema mesecema. Obravnava je bila tajna.

Stavkovni val se širi po Ameriki

Unije ameriške delavske federacije podprle voznike

Washington, D. C., 10. maja.—Več tisoč unijskih delavcev je zastavkalo včeraj in znamenja kažejo, da se jim bodo pridružili nadaljnji tisoči. V Detroitu je izbruhnila stavka voznikov, katero so podprle stavbne unije Ameriške delavske federacije v okrajih Wayne, Macomb, Oakland in St. Clair. Gradbena dela v teh okrajih so prizadeta. Vozniki so zastavkali pri lesnih kompanijah v Detroitu, ko so te odbile zahtevo glede zvišanja mezde.

Čez dva tisoč strojnikov, članov unije ADF, je zastavkalo v ladjedelnici Bethlehem Co. v San Franciscu, Cal., ko je kompanija odbila zahtevo glede zvišanja plače na $1.15 na uro in dvojne plače za čezurno delo. Z oklicem stavke je zapretila tudi unija strojnikov v vladnih ladjedelnicah v Bostonu, Mass.

V gozdovih v Washingtonu je zastavkalo 8000 gozdarjev, ko so se pogajanja med unijo CIO in delodajalci razbila. Unija je zahtevala zvišanje mezde in izboljšanje delovnih pogojev. Nadaljnjih 20,000 gozdarjev in lesnih delavcev se bo morda pridružilo stavki, če ne bo konflikt izravnan. Gozdarji zahtevajo zvišanje plače za deset centov na uro.

Več tisoč delavcev, uposlenih v podjetjih za konserviranje sadja v Californiji, je zapretilo z oklicem stavke, ko je organizacija delodajalcev California Processors & Growers odbila zahteve glede zvišanja plače. Ta podjetja uposlujejo okrog 60,000 delavcev.

Pogajanja med reprezentanti avtne unije CIO in korporacije General Motors se nadaljujejo v Washingtonu, toda doslej niso prinesla še nobenega rezultata. Unija zahteva zaprto delavnico in zvišanje plače za deset centov na uro. Federalne oblasti so posegle v konflikt, da preprečijo stavko v tovarnah te korporacije v Detroitu in drugih mestih, v katerih dela okrog 160,000 delavcev.

Nova pogodba med Siamom in Indokino

Tokio, 10. maja.—Indokina in Siam sta podpisali novo mirovno pogodbo in tri protokole pri ceremonijah, katerih sta se udeležila francoski poslanik Charles Arsene Henry in japonski zunanji minister Josuke Matsuoka. Pogodba vsebuje provizijo, da Japonska posreduje med državama, če se spet pojavi spor med njima. Indokina je obdržala otok Khong na reki Mekong, odstopila pa je Siamu provinco Khone.

Večina Američanov je proti Lindberghu

Princeton, N. J., 10. maja.—Zavod za javno mnenje (Gallup Poll) je z najnovejšim glasovanjem dognal, da se večina ameriških volilcev ne strinja z letalcem Lindberghom, ki je rekel, da bo Anglija premagana ne glede na to, kaj stori Amerika. Na vprašanje "Ali se strinjate s tem, kar pravi Lindbergh?" je 63% vprašancev odgovorilo "ne," 24 odstotkov "da" in 13 odstotkov je v dvomu.

Lindberghove knjige odstranjene iz knjižnice

Beamsville, Ont., Kanada, 10. maja.—Tukajšnji mestni svet je odredil odstranitev Lindberghovih knjig iz javne knjižnice. Slično akcijo je prej odredil mestni svet v Guelpu.

REVIZIJA DISTRIBUCIJE MATERIALA NA VIDIKU

Nižja kongresna zbornica sprejela načrt

POSPEŠITEV OBRAMBNEGA PROGRAMA

Washington, D. C., 10. maja.—Nižja kongresna zbornica je sprejela načrt, ki daje uradu za produkcijo bojne opreme oblast delitve vsega materiala, ki se rabi v produkciji orožja, v odmerkih. Načrt je bil po sprejetju v zborници poslan senatu.

Ako bo tudi senat sprejel načrt, tedaj bo urad za produkcijo bojne opreme dobil mandat v odločanju o prednosti materiala. Nekateri so označili načrt za najbolj drastično zakonodajo industrijske kontrole, kar jih je prišlo pred kongres. Kongresnik Fred L. Crawford, republikanec iz Michigana, je dejal, da je načrt najbolj dalekosežna zakonodaja, vendar potrebna, ker se bi drugače obrambni program izjalovil.

Prej je podadmiral Samuel M. Robinson, načelnik biroja za parnike, povedal članom zborničnega odseka za mornarične zadeve, da bo treba deliti jeklo v odmerkih prav tako kot aluminij. On je podal optimistično poročilo o napredku v konstrukciji bojnih ladij, obenem pa je izjavil, da ladjedelnice sproti porabijo dostavljeni jim material. "V Ameriki ni dovolj jekla za vse potrebe," je rekel Robinson. "Jeklo bo treba deliti v odmerkih tako kot aluminij. To je problem, ki zahteva hitro rešitev."

Uradni krogi študirajo zdaj načrte glede zmanjšanja porabe jekla za civilne potrebe. Doznava se, da je administracija revidirala svojo cenitev o obsegu jekla, ki se porabi prihodnje leto, od 91,000,000 ton na 120,000,000 ton. Produkcija surovega železa je znašala v marcu 7,146,372 ton, kar bi znašalo v letu okrog 85,752,000 ton.

Martin Aircraft Co., ki ima svoje tovarne v Omahi in drugih mestih, je informirala avtoritete, da potrebuje več jekla za produkcijo bombnikov. Pojasnjeno je bilo, da tovarna ne bo dobila jekla v zadostni kvantiteti do julija.

Uradno poročilo o italijanskih izgubah

Rim, 10. maja.—Pravkar objavljeno uradno poročilo o italijanskih vojnih izgubah kaže, da te znašajo 212,641 vojakov ubitih, ranjenih in pogrešanih, odkar je Italija v vojni. Število ubitih je 20,251, ranjenih 50,413, pogrešanih pa 141,977. Poročilo uključuje izgube na vseh frontah, na katerih so se borile italijanske čete od 10. junija preteklega leta do aprila tega leta.

Jugoslovanski režim pošlje misijo v Ameriko

Nekje na Bližnjem vzhodu, 10. maja.—Jugoslovanska vlada v izgnanstvu pošlje delegacijo Srbov, Hrvatov in Slovencev v Združene države, kjer bo konferirala z ameriško vlado, se glasi poročilo.

Protinemške demonstracije v Rimu

New York, 10. maja.—Rimska univerza je zaprla vrata, ker so se dijaki udeležili protinemških demonstracij, se glase sem dospela pročila. Vest iz Rima, ki je šla skozi cenzuro, pravi, da je bilo deset študentov ranjenih v bitki s policijo, ki se je vršila pred zatvoritvijo univerze.

Nemški in ruski špioni v Ameriki

Justični department dobil podatke

Washington, D. C., 10. maja.—V Združenih državah se nahaja okrog tisoč nemških in ruskih špionov po sodbi federalnega justičnega departmenta, ki je zbral zadevne podatke. Med temi je 800 agentov nacijske tajne policije in 200 agentov sovjetske tajne policije. Vsi ti so temeljito izvežbani v svojem poslu. Pouk v tehničnih fazah svojega poklica so dobili na univerzah in najboljših šolah, ki jih vzdržujejo totalitarne vlade.

To število ne uključuje oseb nemškega in ruskega porekla v tej deželi, ki so naklonjene Hitlerjevemu ali Stalinovemu režimu, niti onih, ki so v diplomatični službi nemškega in ruskega poslaništva in konzulov, in ne reprezentantov nemške časopisne agenture DNB in sovjetske Tass. Slednji se udeležujejo konferenc s predsednikom Rooseveltom, državnim tajnikom Hullom in drugimi člani kabineta. V številu so uključeni uradniki in uslužbenci nemških in ruskih firm v tej deželi in člani trgovskih in kulturnih organizacij, ki so pod dominacijo Berlina in Moskve.

Avtoritete o petokolonskih aktivnostih vedo, da v moderni vojni so militaristične sile le čistilne grupe. To dejstvo je bilo demonstrirano na Norveškem, Holandskem, Danskem, v Belgiji in Franciji ter drugih državah, ki so hitro padle pod udarci nemškega vojaštva, kateremu je ugladilo pot delo petokoloncev, ki so ga vršili tajno in učinkovito več let.

Hitlerjevi in Stalinovi agentje operirajo s pomočjo ljudi, ki imajo tesne vezi z rojstno deželo, preko sorodnikov, trgovskih zvez in drugače. Ti so zlasti aktivni med delavskimi grupami. Zadnjo sredo je federalni justični tajnik Jackson odredil zadržitev sto nemških mornarjev. Ta korak je storil na podlagi domneve, da so mornarji pod dominacijo gestapovcev in bi kot taki lahko izvršili čin, ki bi škodoval ameriškemu obrambnemu programu.

Tatvine cvetlic s pokopališč razkrite

Chicago, 10. maja.—Tatvine cvetlic in vencev s pokopališč, raketirstvo, ki je prinašalo čez $100,000 letno, so predmet preiskave, katero so odredili uradniki državnega pravdnika, mestna in državna policija. Oskrunjevanje grobov po profesionalnih tatovih je bilo razgaljeno, ko je policija aretirala tri moške, ki so imeli na tovornem avtu grmado cvetlic in vencev. Ti so priznali, da so cvetlice ukradli na pokopališču Mount Carmel. Aretiranci so Joseph Lobe, Edward Dragoski in Lawrence Haarmans. Tovorni avto s cvetlicami so ustavili državni policaji Archie La Salle, Daniel Levy in Albert Rutkovski na North Ave. vzhodno od Mannheim Rd. Tatovi so priznali, da so ukradene cvetlice prodajali cvetličarjem in lastnikom obcestnih tržišč.

Avtna unija suspendirala upornike

Milwaukee, Wis., 10. maja.—Krajevna avtna unija je suspendirala vse člane, ki so se vrnili na delo v tovarno Allis-Chalmers Mfg. Co. na poziv federalnih uradnikov, preden je bila stavka končana, za šest mesecev. Ti se ne bodo mogli udeležiti prihodnjih volitev uradnikov te unije. Kompanija pravi, da se je 4500 od 7800 delavcev vrnilo na delo pred formalno izravnavo konflikta. Unija je naznanila, da bodo uporniki kaznovani, ko bo pretekla doba suspenzije.

STALIN PRETRGAL ODNOŠAJE S TREMI DRŽAVAMI

Jugoslavija, Belgija in Norveška prizadete

VEST O ZBIRANJU ČET ZANIKANA

Moskva, 10. maja.—Rusija je naznanila, da več ne priznava treh držav, katerih vlade v izgnanstvu so povezane z Veliko Britanijo. Tukajšnji diplomatični krogi so uverjeni, da hoče diktator Stalin, ki je prevzel predsedništvo sovjetske vlade, pokazati Hitlerju, da bo še nadalje korakal z njim.

Zunanji komisarijat je naslovil note poslanikom Jugoslavije, Belgije in Norveške v Moskvi, da jih več ne priznava kot reprezentante držav, ki so prišle pod Hitlerjevo dominacijo. To je zlasti značilno za Jugoslavijo, s katero je sovjetska vlada pred enim mesecem sklenila prijateljsko pogodbo.

Zunanji diplomatje vidijo v tem znamenje, da sovjeti nameravajo skleniti nov sporazum z naciji. Ali se bo Rusija pridružila osišču, v tem momentu še ni jasno. Očitno je le, da se je situacija izpremenila, odkar se je grof Friedrich Werner von Schulenberg, nemški poslanik, vrnil v Moskvo iz Berlina, kjer je imel razgovore s Hitlerjem.

Izgleda, da se je napetost med Rusijo in Nemčijo ublažila, odkar so sovjeti sklenili prijateljski pakt z Jugoslavijo, naglasili trdnost nenapadalnega pakta s Turčijo, okrcali Bolgarijo, ker je pristala na nemško okupacijo svojega ozemlja in kritizirali Ogrsko zaradi invazije Jugoslavije, ki je sledila nemški. Moskva je sklenila prijateljski pakt z Jugoslavijo dan pred Hitlerjevim napadom na to državo.

Sovjetski tisk, ki izraža mnenje vladnih krogov, spet piše o prijateljskih odnošajih z Nemčijo. Poročila o letalskih napadih na Sueški prekop, ki so bili izvršeni po Nemcih in Italijanih zadnji četrtek, je objavil na prvih straneh.

Sovjetska oborožena sila se ne zbira ob nemški meji in se tudi ne bo, se glasi uradni komunike, katerega je objavila časopisna agentura Tass. Ta tudi zanika zunanja poročila o transferiranju vojaških čet z vzhoda na zapad. Eno poročilo se je glasilo, da je močna sovjetska armada koncentrirana v vojaškem distriktu pri Kijevu, ki uključuje tudi Ukrajino, da se tam nahaja čez 2000 bojnih letal in da je bila pomorska sila premeščena z Baltiškega morja na Črno morje. Zanikana je bila tudi vest, da se sovjetska vlada pogaja s Perzijo glede rabe letalskih oporišč.

Uradni komunike pravi, da mornarični komisar Fedor Kuznecov, o katerem so poročali, da se pogaja v Teheranu, je še vedno v Moskvi. Samo ena vojaška divizija je bila transferirana iz Irkutska v Novosibirsk in to iz razloga, da vojaki dobe boljša stanovanja. Tass zaničljivo zavrača poročila o suspendiranju potniškega prometa na sibirski železnici in da vlaki zdaj prevažajo vojaške čete. "Ta poročila so plod bolne domišljije," pravi Tass.

Jugoslovanski mornarji aretirani v Lizboni

Lizbona, Portugalska, 10. maja.—Dvaindvajset članov posadke jugoslovanskega parnika Ivan je bilo aretiranih na obtožbo upora, ker so skušali razobesiti italijansko zastavo na parniku kljub opoziciji s strani kapitana. Prej je policija aretirala 34 jugoslovanskih mornarjev.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicaga) in Kanado $6.00 na leto, $3.00 za pol leta, $1.50 za četrt leta; za Chicago in Cicero $7.50 za celo leto, $3.75 za pol leta; za inozemstvo $9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada $6.00 per year, Chicago and Cicero $7.50 per year, foreign countries $9.00 per year.

Cene oglasov po dogovoru.—Rokopisi dopisov in nenaročenih člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštnino.

Advertising rates on agreement.—Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju na primer (May 31, 1941), poleg vašega imena na naslovu pomeni, da vam je s tem datumom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam list ne ustavi.

138

Mirovni pogoji iz Tokia

Wheeler, Lindbergh et Comp., ki že mesece kličejo na pogajanje za mir, naj odpro oči in nastavijo ušesa, da vidijo in slišijo predlog za mir. Zdaj se jim — in vsem onim, ki sovražijo vojno zaradi vojne in ki si žele miru zaradi miru — lahko izpolni želja s pogojem seveda, da ne bo nobenega — pogajanja. Predlog za mir je tukaj, ampak pogajanja ne bo. Anglija in Amerika morata predlog enostavno sprejeti ali zavreči, tretje poti ni — — —

Predlog je prišel od japonskega zunanjega ministra Matsuoke, ki se je pred kratkim vrnil iz Berlina in Moskve. Častni Matsuoka kajpada ne pove, da je bil njegov predlog skovan v Berlinu in odobren v Moskvi, ampak naša malenkostna pamet si domišlja, da je bilo tako. Kako drugače bi mogel visokorodni Matsuoka govoriti v imenu "vodilnih velesil"?

Matsuoka je povedal in japonski listi so naznanili, da bodoči svetovni mir bo sklenjen v smislu "novega reda", ki ga bodo regulirale "vodilne velesile" sveta. Zanimivo je to, da so po milosti Hitlerja in Matsuoke uključene med "vodilne velesile" tudi skrajno nizkotne Združene države kot jih smatrajo japonski diktatorji. Ostale "vodilne velesile" so Nemčija (na prvem mestu!), Japonska, Rusija in Anglija. Italija je kot velesila in imperij že izbrisana! —

Razume se, da Združene države in Anglija prideta med izvoljene "vodilne velesile" le s pogojem, če sprejmeta in podpišeta na odkazani črti vse, kar hočejo Nemčija, Japonska in Rusija — drugače bosta reducirani na kolonije, iz katerih bodo omenjene tri "vodilne velesile" črpale delavce in surovinski material.

Kakšni so pa mirovni pogoji za Ameriko in Anglijo?

Predvsem — se glasi Matsuokin načrt — se morata odpovedati pomorski kontroli. Anglija in Amerika lahko obdržita bojno brodovje, katerega imata, toda novih bojnih ladij ne smeta več graditi. Anglija naj obdrži svoje domače otoke in Kanado, odpovedati se pa mora Indiji, Avstraliji, Novi Zelandiji, vsem svojim kolonijam v Afriki, vsem otokom na Pacifiku in bazi Honkong ter Singapore mora odstopiti Japoncem. Ker bo Evropa konzolidirana pod Nemčijo in vsa evropska politika ter ekonomija bosta centralizirani v Berlinu, je najbolje, da Anglija premesti svojo oblast v Kanado!

In Amerika? Združene države lahko kontrolirajo vse otoke ob zapadni hemisferi do Havajev, toda Japonci morajo imeti svobodo naseljevanja na Havajske otoke in v Južno Ameriko. Južna Amerika mora imeti "odprta vrata" trgovini in naseljevanju "vodilne velesile" Nemčije in "vodilne velesile" Japonske. Združene države se morajo odpovedati Monroejevi doktrini.

Skratka: vrhovna "vodilna velesila" ima biti v Berlinu in Tokiu. Kakšno "vodilno velesilstvo" bo igrala Rusija, tega Matsuoka ni povedal, jasno pa je, da "velesila" Amerika, stisnjena v polževo hišo med "velesilo" Anglijo v Kanadi in nacijsko-japonsko hegemonijo v Južni Ameriki, bi igrala le spremljajoči brač po taktu iz Berlina in Tokia.

Ameriškega privatnega kapitalizma bi v teh razmerah kajpada bilo kmalu konec, namesto njega bi pa Amerika dobila filijalko nacijske militarizirane ekonomije, katera je tisočkrat slabša od vsakega privatnega kapitalizma, kajti nacijski "novi red" je kombinacija staroveške sužnosti in srednjeveškega fevdalizma s tlako in desetino.

Ako se Wheelerju, Nyeju, Lindberghu in brigadi "America First" dopade ta "novi red," naj začnejo kampanjo zanj. Pogoji so tukaj. Take'm or leave'm! Pogajanja ne bo — ne toliko časa, dokler bo Hitler lahko rogovilil po Evropi, severni Afriki in Mali Aziji in dokler bo Matsuoka lahko rogovilil po Aziji.

Ameriški defetisti in "apizarji" naj se požurijo. Saj verujejo v nepremagljivost Hitlerjeve morilne mašine in v gotov poraz Anglije! Če torej to verjamejo — ni treba čakati na jutri, kajti jutri se Hitler lahko premisli in odredi svojemu Matsuoki, naj sporoči Ameriki sledeči ultimatum:

"Podajte se, ničvredni Američani, ali pa vas zmeljemo v prah! —

Glasovi iz naselbin

Naše slavje 30. maja

Girard, O.—Dan 30. maja je Spominski praznik ali Memorial Day, ki mu tudi pravijo Decoration Day, to je kinčanje grobov. Mesto Girard ga praznuje vsako leto v pravem pomenu besede.

Na ta dan se zberejo razne organizacije in šolarji ter v procesiji odkorakajo na pokopališče. V teh povorkah so večkrat sodelovala tudi naša slovenska društva s svojimi zastavami na čelu. Odziv za to paradiranje pa ni bil korporativen, ker nismo vsi soglašali s tem, večkrat pa smo prišli vsled tega tudi v nesoglasje. Zadnje čase naša društva to paradiranje opuščajo.

Kljub temu pa bo letošnji 30. maj tukaj v Girardu izredno pomemben praznik zlasti za članstvo SNPJ, posebno pa za člane društva Ljubljana št. 49 SNPJ, kajti tega dne bo to društvo praznovalo 35 letnico svojega obstanka. Da bo naše slavje čim bolj uspešno in da bodo posetniki v vseh ozirih kar najbolje postreženi, smo si preskrbeli prostore, ki bodo res nudili vse ugodnosti. Sploh bo na razpolago vsega dovolj in za vse.

Sleherni naš posetnik na tem slavju se bo počutil domačega in za slehernega bo pripravljeno vse ugodno. Za ples bo igrala fina godba Louisa Simončiča iz Clevelanda. Plesna dvorana je dovolj prostorna za par sto parov. Dobrodošli ste vsi stari in mladi člani naše jednote, tako tudi vsi prijatelji. Pričakujemo tudi, da nas obiščejo člani in rojaki iz vseh bližnjih in oddaljenih naselbin.

Glavna točka našega slavnostnega programa bo govor Johna Trčelja iz Strabana, Pa. On je glavni odbornik SNPJ, ki je znan kot dober borec za jednotine principe in za splošno delavsko stvar.

Več o tem slavju in drugih društvenih zadevah bo v glasilu še ta teden.—**John Tancek**, 49.

Naše važne zadeve

Detroit, Mich. — Kot je razvidno iz naše Prosvete, so se vse slovenske podporne organizacije na skupnem sestanku, ki je bil 19. aprila v glavnem stanu SNPJ, sporazumele in združile, da enotno sodelujejo v pomoč prizadetim v starem kraju.

Te organizacije so se v glavnem združile za nabiranje prostovoljnih prispevkov med svojim članstvom v pomoč našim bednim bratom in sestram v Jugoslaviji, katerim je Hitler upostošil stanovanja in uničil odnosno vzel živila. Ta gesta skupnih podpornih organizacij ameriških Slovencev je vsega priznanja vredna, zato so jo pozdravili vsi rojaki, ki sočustvujejo s prizadetimi žrtvami totalitarskih osvajalcev.

Naše društvo št. 121 SNPJ je že na zadnji seji dne 20. aprila v to svrho prispevalo vsoto $25, gotovo pa je, da bomo še prispevali. Kajti vsi se zavedamo, da je pomoč nujno potrebna. Naše društvo nikdar ne zavrže prošenj v pomoč siromakom. Dalje podpiramo tudi vse ustanove, ki delujejo v prid protekcije delavstva.

Baškar sem prejela pismo iz gl. urada SNPJ, ki vsebuje apel na nas kakor na vsa društva sploh, da prispevamo v pomoč našim bednim rojakom v Jugoslaviji. Vsled tega bo torej na naši prihodnji društveni seji dne 18. maja zopet na dnevnem redu razprava o naši stari domovini in vprašanje o dodatni pomoči. Slične razprave bodo na dnevnem redu sej vseh naših društev te ali one slovenske podporne organizacije. S tem bo ta naša skupna pomožna akcija zadobila razmah, kar je potrebno, da postane učinkovita.

Obenem bomo na tej seji volili delegata za prihodnjo konvencijo, ki se bo vršila v septembru v Pittsburghu. Po pravilih se delegat voli v maju ali juniju. Po mojem mnenju je za društva boljše, da volijo delegate v maju. To pa iz razloga, da se v slučaju morebitnih nepravilnosti taki nedostatki popravijo na junijski seji. Torej prihodnjo nedeljo vsi na plan!

Teden po naši seji, to je dne 24. maja, boste pa imeli priliko posetiti igro, ki se imenuje "Igralnica za služkinje," ki jo priredi ženski odsek SND v dvorani na 17153 John R. V igri nastopijo samo ženske, ki bodo prepričale može, da poleg kuhinjskih in drugih hišnih del so tudi sposobne igrati na odrih brez moških. Jamčim vam, da bo smeha zopet na koše.

Kot se sliši, gredo delnice SND izpod rok kakor "hot cakes." Kateri jih še niste kupili, sezite po njih. Čim hitreje jih pokupite, tem prej pridemo do zaželjenega doma.

K. Junko.

Pismo iz Londona

(Izvirno poročilo Prosveti.)

15. aprila 1941.

B. B. C. hoče prirediti polurni program o Jugoslaviji za svoje domače poslušalce! Kako sem neki jaz prišla do tega, da sem pokukala ob tej priliki za kulise, kjer se prirejajo radijski programi? Malo je nas Jugoslovanov v Londonu. Pred vojno je bilo drugače. Takrat je bila v Londonu naša diplomacija s poslaništva. Več slovenskih deklet je bilo tukaj po službah kot služkinje; dobro so zaslužile in veliko so se naučile. Bilo je nekaj profesorjev na jugoslovanskem oddelku londonske univerze. Pa vse to je minilo. Poslaništvo se je preselilo na deželo. Kaj se je zgodilo z našimi dekleti, ne vem. A mislim, da so odšle domov. Univerza se je preselila v Oxford. Od lanskega leta sem sva bila menda samo dopisnik nekega srbskega časopisa in pa jaz v Londonu.—Jugoslavija je skočila na prve strani časopisov. Jugoslavija je zavzela prvo mesto v poročilih B. B. C-ja. Vzporedno je B. B. C. porinil vesti oddajane v srbohrvaščini med prve po važnosti. Primanjkovalo jim je ljudi. Poklicali so nekaj naših študentov iz Oxforda in Cambridgea. Delajo noč in dan. Pa saj pri B. B. C.-ju to ni nič nenavadnega. V inozemstvo zdaj oddajajo v tridesetih prostorih. Primanjkuje jim prostorov, ljudi, časa. Oddelek za domače poslušalce se kar ne upa nadlegovati s svojimi zadevami inozemskih oddelkov. Tako se je zgodilo, da sem jaz prišla v stik z njimi.

Prvič smo se videli opoldne pri kosilu. Ves program v tem času še ni bil nič drugega kot različne ideje po naših glavah. Drugi dan ob pol osmih zvečer mora biti oddan v svet. Pisatelj programov pozna dobro svoje angleške poslušalce, ve, kako oblikovati materijo v dramatično obliko. Ali kdo more pričakovati, da pozna vse kraje sveta, kateri so v tem času v osredju zanimanja njegove publike? Zgodovino teh krajev? Godbo, pesmi teh krajev? Kje dobiti knjige, gramofonske plošče? Potem so še višje sile nad njimi. "Posebno naročilo imamo, da ne smemo zapostavljati Hrvatov." —"To je že spet Foreign Office: bolj so papeški kot papež".—"Če hočete govoriti o zgodovini, morate govoriti o Kosovem".—"Edino poglavje, ki ga lahko brez skrbi postavite ob stran kosovski drami—če boste čitali zgodovino in pesmi, ki jo opevajo, boste videli, kako je vsebina in forma dramatična in močna, da zatemni vse okoli sebe—edino poglavje iz slovenske in hrvaške zgodovine, ki je vredno stati v isti vrsti s kosovskim, je poglavje kmečkih uporov v 16. stoletju, z viškom v Matiji Gubcu. Zgodovina bojev za "staro pravdo", zgodovina kmeta-kralja-mučenika. Na glavnem trgu v Zagrebu je bil kronan na razbeljenem železnem prestolu z razbeljeno železno krono."

Spet smo se zbrali po večerji v ateljeju B. B. C-ja. Ali boljše: v enem izmed ateljejev. B.B.C. je razkropljen po vsej deželi in po vsem Londonu. Nekateri njegovi programi pridejo s tega konca, nekateri z onega. Tukaj v mestu imajo pisarne in ateljeje v pol ducata poslopij. Morala sem dve nadstropji pod zemljo in po hodnikih sem, hodnikih tja. Sobica je tesna, ventilacija slaba. Zrak bi skoraj lahko rezal z nožem, gost je bil od dima. Pisatelj skripta je preskrbel vse gramofonske plošče, ki jih je mogel najti v Londonu, ki imajo kaj opravka z jugoslovansko godbo. In nekaj knjig o tej deželi. Vesel je bil mojega prispevka: Prevod kosovskih narodnih pesmi z zelo koristnim predgovorom. Uprizoritelj—producer—je tudi prišel to pot, on je odgovoren za oddajanje programa, kot dirigent svoj orkester, tako on dirigira vso prireditev. Mlad fant je imel skrb z gramofonom, ki je bil ta večer središče našega sestanka. Plošča za ploščo je prišla na vrsto. Kolo za kolom, sevdalinka za sevdalinko. Ta srbska, ona bosanska. Moj srbski znanec je razlagal vrednost in pomen pesmi. Tajnica je zapisovala seznam. Kaka hrvaška in dalmatinska pesem vmes, da je prekinila zategnjeni monotoni vzhodni napev srbske pesmi. Ej, slišite: "Ko sem k njej prišel, mi je dala stol . . ." "Da, to je naša pesem, dobra domača pesem o vasovalcu". Pa spet ciganska godba iz belgrajskih kavarn. "Ne, ne, 'Sem slovenska deklica . . .' ni dober primer naše pesmi, ni je niti vredno zapisati v seznam." Razložiti sem jim morala, kaj je naše vasovanje. "Ne, mi Angleži nimamo takih sladkih navad". "Škoda, da Slovenci ne vladajo sveta, namesto Hitlerja". Tako se je vleklo pozno v noč. Do dveh po polnoči.

Drugi dan sem morala ob petih popoldne na drugi konec Londona, kjer oddajajo te vrste programov. Ugibala sem med potjo, koliko programa more biti gotovega. Ob dveh ponoči še ni bilo drugega kot brezoblična gruda materiala. Pisatelja skripta in uprizoritelja sem pustila v njihovi pisarni za delovno mizo. Slišala sem, da pri B. C. C.-ju delajo noč in dan. Čakala sem in čakala v predsobi. "Saj sem vedela, da še ne more biti gotovo". Tam v drugem koncu čakajo štirje drugi: dva moška, dve ženski. "Malo bo časa za skušnje, če hočemo oddajati ob pol osmih," sem preslišala. Le malo pred šesto so prišli. Uprizoritelj v svojem elementu: zamah in odločnost v njegovih kretnjah. Pisatelj v mislih in skrbeh sam s seboj. Tajnica: mlado dekle, one vrste ženska, ki je pripravljena vzeti naše vse grehe sveta s smehom in s cigareto flegmatično med zobmi. Seveda, moji sočakalci so bili igralci. Hitro, hitro v atelje! Bila je velika, mrzla, pusta dvorana. Spominjala me je naše gimnazijske telovadnice. Saj sem slišala, da je bil to pred vojno klub za drsanje. Na sredi praznote je visela močna luč. Pod lučjo je visel mikrofon. Nekaj trdih klopi in stolov naokoli. In zvočnik v kotu, iz katerega so prihajala naročila iz sosednje sobe, kjer so se za steklom zbrali uprizoritelj, pisatelj, tajnica in drugi mogočniki. Zvok ni mogel potovati iz in v atelje. Prireditelji in igralci so zato občevali med seboj po mikrofonu in zvočniku, dokler prireditev še ni bila oddajana, ko pa se je stvar zares začela, le še s kretnjami skozi stekleno okno. Zabičala sem igralcem, da je Kosovo in ne Kozovo ali Košovo, Vuk Bránković, ne Vuk Brankóvik; Ljubljana, lj, lj, mehko: Lju-blja-na. Starejši, izredno prijetni gospod je bil "car Lazar". "Majka Jugovičev" je bila majka, ali ne s sinovi na bojišču, šele pričakujoča svojega otroka, ki bo kmalu, kmalu rojen, če gre vse po sreči. Začeli so čitati skript. "Stoj," je prišlo iz zvočnika. "Izpustite vse to poglavje pa do druge strani. Nadaljujte z drugim odstavkom". Spet so čitali. "Stoj! Črtajte vse to pa do končnega oddelka. Vse jasno? Razumete?"

Smuknila sem iz ateljeja tja za stekleno okno. Malo prostora, kakor parterna loža v gledališču, ali ono okence visoko nad oltarjem v naših kmečkih cerkvicah, kamor hodijo molit oni, ki imajo posebno pravico. V kotu je zvočnik oddajal vsako besedo, izgovorjena v mikrofon v ateljeju. Za mizo ob oknu je sedel inženir-operator, saj ni bila miza—stroj z gumbi, malimi, velikimi, z lučkami, rdečimi, zelenimi. Obračal jih je in vrtil, ves čas na preži. Poleg njega je stal uprizoritelj. Vrgel je suknjič s sebe, zavihal rokave. Gledal je po igralcih, jim migal. Naenkrat se je obrnil, pomahal mlademu fantu, ki je ves nervozen stal ob gramofonu z eno roko na kupu plošč, z drugo na igli. Tajnica je sedela flegmatično sredi te napetosti z uro v rokah, cigareto v ustih. Tam v kotu pa je čepel pisatelj s papirji v rokah: tresle so se mu roke in nekaj je mrmral o živcih. Ura se je pomikala: še pet minut. Tam na oni strani okna smo videli, da so delavci postavljali visoke črne stene okoli mikrofona: zgostiti morajo zvok okoli njega. Igralci so se postavili v vrsto: vsakdo je pristopil, čital v mikrofon, se pomaknil naprej, da je napravil prostor naslednjemu. Še ena minuta. Dirigent se je obrnil: "Vsakdo miren, prosim, razen mene!" Zamahnil je z golo roko: inženir je pritisnil na gumb, luč pred igralci v ateljeju je naznanila začetek. "Pozdrav Jugoslaviji", je zadonelo iz zvočnika. Mladi fant poleg mene je položil gramofonsko iglo na ploščo: državna himna.

Mali mikrofon tamle v ateljeju je bil zvezan z življenjem. Postal je srce, odkoder utriplje kri po milijonih malih žilic. Vsaka najmanjša vibracija tam med črnimi stenami valovi po krvi, ki se pretaka po teh žilicah. Milijoni so poslušali o naših krajih, zadaj za besedami je bila godba naših dežel. Zgodovina je sledila: kosovske narodne pesmi. Dogodki med zadnjo svetovno vojno. Dogodki zadnjih tednov. Godba zadaj za besedami, naša domača godba. Ne, fant ni zmešal gramofonskih plošč, čeprav smo se bali. Bilo je pol ure skrajne napetosti. Vse se je

(Dalje na 3. strani.)

Člani unije United Electrical, Radio & Machine Workers (CIO) piketirajo tovarno Phelps Dodge Copper Products Co., Elizabeth, N. J.

Deset zapovedi za srečen zakon

(May Wheeler)

1. Tudi po poroki se ne oblači slabše kakor prej. Pomisli, da je "lov" sicer končan, a da je treba "plen" držati.

2. Sreča je odvisna predvsem od dobrega zdravja, zdravje pa od dobre prebave in torej od dobre kuhinje. Zato ne pozabi, da gre ljubezen skozi želodec in kuhaj dobro.

3. Če je "on" kdaj prost, ga ne uporabi vedno takoj za pomoč v gospodinjstvu. Privošči mu počitek, ki ga bo telesno in duševno osvežil.

4. Ne delaj porogljivih opazk o njegovih sorodnikih in prijateljih.

5. Naj se te ne loti takoj omedlevica, če ima kravato, ki ti ni všeč ali če kadi cigaro, ki je ne preneseš dobro. Prav toliko pravice ima na svoj osebni okus kakor ti.

6. Skušaj slediti njegovemu navdušenju vedno, celo takrat, če velja drugi lepi in dobri ... ni. Čim plemenitejše bo tvoje mišljenje, tem bolj te bo spoštoval.

7. Če ti prinese domov kako darilo, ki bi ga lahko uporabila samo tedaj, če bi bila zamorka, ga objemi in se mu srčno zahvali za lepo darilo.

8. Če se mu kaj neprijetnega dogodi, pa skušaj vedno, obrniti zadevo na humoristično plat. Dobra šala je preprečila že mnogo ... iger in marsikdaj so uničile zakon zadevice, ki so bile še lažje kot zrak.

9. Ne izkopavaj mrličev in pusti pretekle ... pri miru. Prepir je navadno prvi korak k ... čitvi.

10. Stoj trdno ob njem v zdravju in bolezni, v sreči in nesreči. In če bi šlo kdaj z njim navzdol, tedaj vzdrži še prav posebno ob njem, kajti iz vsakega moža še lahko postane junak — ženi na ljubo. — *D. P.*

"Sedaj" je važnejši nego "pozneje"

Neki Američan, ki je umrl v starosti 80 let, je vodil točno statistiko o tem, koliko časa je v svojem življenju prebil s čakanjem. Izračunal je deset let. Mož nikakor ni pretiral, nasprotno!

Poglejmo si malo samo življenje povprečnega človeka. Zjutraj čaka na zajutrek, dnevno avtobus, čaka pri kakšni oblasti, čaka na ... lo, večerjo, potem morda na svoje dekle ... družbo prijateljev.

Začenja se v najbolj zgodnji mladosti. "Ko pridem v šolo . . .", "ko pridem iz šole," "ko bom imel prvo namestitev," "ko se bom poročil," ko si bom prištedil toliko in toliko tisočakov," "ko stopim v pokoj" itd.

Čakamo in čakamo. Če nam gre dobro, čakamo v strahu, da se bo nekaj hudega zgodilo, če nam gre slabo, čakamo na boljše dneve. Navadno, neizogibno čakanje pri tem niti ne upoštevamo. In med tem ko čakamo, niti ne opazimo, da živimo mimo sedanjosti. Pogled naš je obrnjen kakor začaran na prihodnjost, ... njega ne vidimo. So ljudje, ki sedijo ob najlepši operi na najdražjem mestu in se mudijo med tem v mislih že pri prihodnji seji upravnega sveta.

Ne moremo pa služiti istočasno dvema si sprotujočima si gospodarjema, okušati in koriščati sedanjost in loviti se istočasno za poznejšim. Nestrpnost pred bodočim, ki nam je v krvi, je kriva, da gospodarimo roparsko s svojim časom. Ne moremo ga dajati v hranilnico kakor denar, izkoristiti ga moramo, preden nam uide . . . Velika skrivnost zadovoljnega in srečnega življenja je morda v tem, da znamo izkoristiti dragoceno, nepovratno sedanjost in da je od samih bodočnostnih sanj ne prespimo.

Spanje v stoječi pozi

"Spi stoje!" se glasi najnovejši zdravniški nasvet, ki ga daje chicaški zdravnik dr. Winston Robertson svojim rojakom. Trdi, da je takšno spanje najboljše zdravilo za vse bolezni, ki jih povzroča povečani krvni pritisk v glavi.

Da bi izvajanje svojega predpisa ljudem olajšal, je zgradil pripravo, ki naj nadomesti posteljo in ki drži človeka v skoraj navpični legi. Ta priprava ima številne opore, ki naj telesu olajšajo stoječe spanje. Pacienta položi dr. Robertson v to pripravo z vatiranimi pasovi. Če ima človek dobro voljo, mu je v tem čudnem ležišču baje brez težave mogoče zaspati. Točnejših podatkov o zdravilnih učinkih novega spanja pa, na žalost ni.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 12. maja 1921)

Domače vesti. V Barbertonu, O., je umrla Jera Gabršek z Vrhnike.

Delavske vesti. Na Angleškem ponovno grozi generalna stavka.

Inozemstvo. Parlament nemške republike je sprejel ultimat antante.

Sovjetska Rusija. Najnovejša protisovjetska revolta v Armeniji je bila zadušena.

ovice starega kraja

venije

ČNA SMRT DELAVCA STI

jana, 13. febr.—Pred sod- poedincem okrožnega so- osipom Zorkom je bila se dopolne kazenska ob- glede odgovornosti in za smrt delavca Jožeta iz Črne vasi na Ižan-

a so predlanskim sredi ra našli v snegu na ba- cesti nedaleč od Iga v zapadlem snegu. Kot navadnega smrtnika so obno pokopali, toda šele il pokojni že dolgo pod sorodniki vse bolj tr- razširjali mnenje, da s smrtjo ni bilo vse v er so ob najdbi njegove- la orožniki bili mnenja, jbrž zmrznil v snegu, so opali, a sorodniki so po- vorili, da je bil mož ra- je imel raztrgano oble- da je tudi njegovo kolo sledove, ki so kazali na

tva so po teh govoricah povsem preprosto, a ka- kasneje ugotovili, zelo za- stvar energično vzela v uvedla preiskavo. Seve- izkopali pokojnikove ze- ostanke in ga sodno ob- i, pri čemer so ugotovili, dobil težke notranje po- Zlomljenih je imel več lomi kosti pa so tako po- ali pljučno tkivo, srčne in ledvice, da je zaradi ikodb nastopila takojšnja

emu temu se je priključi- gotovitev, da je mož goto- al žrtev neprevidne vož- kinega avtomobilista. Na- preiskava je dognala, da el priti v poštev le ižan- obus, ki je tik pred tem, so ponesrečenega moža eljal tam mimo. Prijeli so samskega šoferja Franca rja iz Ljubljane, ki je izjavil, da je v temi in snegu ned 9 in 10 km videl pred a cesti nekaj temnega, da misleč, da so to odpadki, naprej. Ko pa je prepe- tisto mesto, je nenado- il, da je nekaj zadelo v Zato je voz ustavil in s dnikom sta pogledala, kaj V snegu sta na gazi na- lomljeno moško kolo in o vstran tudi moškega, negibno ležal. Ugotovila površnem pogledu, da je Na Igu sta takoj obvesti- ništvo.

s se je šofer moral zago- pred sodiščem. Obtožni- o je zastopal državni to- r. Hinko Lučovnik, ga je da je Ščurkovo smrt za- z malomarno vožnjo. Dr- tožilec je zahteval kazno- zaradi prestopka proti ti javnega prometa v smi- agrafa 205-II. k. z.

ženi, ki ga je branil od- dr. Viktor Maček, je izja- a se ne čuti krivega. Med podrobnim zagovorom je avedel, da so se mu na utrudile oči tako, da je vsem možno, da je prezrl, bilo pred njim na cesti. ključnem dokaznem po- ju, ko je sodnik zaslišal izvedenca inž. Ditriha, je razglasil sodbo, s katero ženca spoznali za krive- stopka v smislu paragrafa k. z. Sodnik ga je obso- gojno za dobo 2 let na 3 zapora in na plačilo v kazenskega postopanja eventuelne izvršitve kazni. ogih je sodnik podčrtal, da drug avto ne more priti v kot tisti, ki ga je upravtoženi in da so ponesre- našli še toplega kmalu za- o je avto pasiral kraj ne- Pri presoji krivde je sod- oštteval mnenje izvedenca, pravil, da je dopustna tista pri kateri je možno vo- staviti v takšni razdalji, ima voznik pregleda na Ker je voznik trdil, da ni videti ponesrečenca ob času, je bil sodnik mne- je to bila njegova, kakor ega voznika dolžnost. In ogel opaziti celo neki pot- a je nekaj na cesti, tem- bolj bi bil moral opaziti voznik. Če pa so šoferju opešale oči— izvedenec je bil sicer mnenja, da praviloma nastopi opešanje vida šele na daljše razdalje—bi bil zato moral pač toliko počasneje voziti. Iz vseh dognanj in iz pripovedovanja zaslišanih prič torej izhaja malomarnost, ki je zakrivila delavčevo smrt.

SLOVENSKA UMETNOST

A. Podbevška "monografija" o Jakopiču je zopet sprožila nerešeno vprašanje, od kdaj imamo slovensko umetnost. Anonimni pisec napada v kritiki te knjige dva poročevalca ljubljanskih dnevnikov, češ da sta bila preveč obzirna nasproti piscu "Jakopiča" v oceni njegovega z Jakopičevo avtoriteto podprtega stališča v navedenem vprašanju. Kar se tiče "rokavic" in podobnega, bi lahko pisec "Jakopiča" najbolje povedal, kako je občutil prijeme obeh poročevalcev. Druga zadeva je tudi, če anonimnemu protektorju slovenske umetnosti ne ugaja stališče, da je mogoče o nekih zadevah kočljivega značaja razpravljati doma med nami, da pa nikakor ne gre pisati o tem v tujem jeziku, kjer imajo lahko sporni nažori nezaželjen učinek.

Zanimiv je sam problem slovenske umetnosti. Kaj je slovenska umetnost, kdaj se je začela in kam sega? Problem se nam z raznih stališč kaže v različni luči. Če merimo slovensko umetnost po nje obsegu, je drugačna s stališča teze, da sodi vanjo vsa umetnost, ki je nastala na slovenskem ozemlju, ali s stališča teze, da sodi vanjo to, kar so ustvarili umetniki zanesljivo slovenskega rodu, četudi brez slovenske narodne zavesti, in zopet drugačna, če priznavamo kot slovensko umetnost samo to, kar ima v delih slovenskih umetnikov resnično slovenski značaj. Prvo stališče je zemljepisno-zgodovinsko, drugo je nepopolno, ker dejstvo slovenskega rodu ne ustvarja nujno pogojev za slovensko umetnost, tretje stališče pa ne bi moglo pri nobenem, tudi mnogo večjem in starejšem narodu popolnoma obveljati, ker nacionalni značaj ne more biti vodilno merilo pri določanju neke umetnosti. Vsekako pa zahteva tretje stališče predvsem odgovor na vprašanje, kaj je v umetnosti slovensko?

Tu pa vsi, ki smo kdaj obstali pred vprašanjem bistva slovenstva, ponavljamo poziv bojevnikom za njegovo čistost in samobitnost: Povedite nas vendar nekoliko dalje od samih čustev in same politične gostobesednosti. Spomnimo se samo, kaj je pripravil Srbom Jovan Cvijič in kako malo zanesljivega vemo Slovenci o našem narodnem značaju, o psihologiji našega narodnega kolektiva, o vsem tistem, kar nas loči ne le od zapadnih in severnih sosedov—tu so razlike dovolj ostre—marveč tudi od etnično najsorodnejših Hrvatov in Srbov. Kdo se pri nas bavi s karakterologijo Slovencev? Kdo je obdelal našo narodno pesem in sploh narodno blago s stališča izvirnosti in glede na značilnosti slovenske narodne duše? Na vseh področjih, kjer se razodeva slovenska duhovna tvornost, od etnografskega do umetnostnega, bi bilo treba izvršiti obsežna proučevanja v izvirnih, samoniklih prvinah naše narodne in umetne kulture in o tujih vplivih, da bi tako prišli do zanesljivega gradiva in dobili odgovor na vprašanje, v čem je prav za prav naša narodna posebnost. Čeprav se je v posameznih likovno umetnostnih, muzikoloških, etnografskih, literarnih in drugih študijah nabralo precej gradiva, vendar še vedno nimamo sintetičnega dela, ki bi kar se da objektivno pokazalo vse prvinske in pridobljene značilnosti slovenskega narodnega karakterja. Značilno je, da je doslej povedal še največ o karakteroloških značilnostih Slovencev dr. Vladimir Dvornikovič. Pri nas samih pa določajo slovenstvo z najsplošnejšimi besedami in z napadi na vse tiste, ki ne vidijo v njem malika, pred katerim je treba delati obredne poklone in na tiste, ki ga nočejo obdati s kitajskim zidom ob Kolpi in Sotli. Nobena politična zgovornost, nobena kranjska zbadljivost ne more nadomestiti zgoraj omenjenega nedostatka.

Vprašanje določitve slovenstva v umetnosti je potem takem vprašanje naše narodnostne filozofije, zgrajene na gradivu znanstvenih proučevanj. Te pa še vedno nimamo, ker se bojevnikom za tako zvano čisto slovenstvo zdi važnejše pisanje osebnih polemik in boj zopet hrvatsko-srbske vplive v slovenski kulturi, kakor pa težavno delo za določitev jasnih in nedvomnih znakov originalnega slovenstva.

Kongresnik Carl Vinson, avtor zakonskega načrta proti stavkam v obrambnih industrijah.

Amerika zasegla sklade nemškega trusta

Washington, D. C., 10. maja.— Vlada je včeraj zasegla sklade I. G. Farbenindustrie Actiengesellschafta, nemške korporacije, ki je znana pod imenom barvni trust. Ta poseduje mnogo patentov, ki se rabijo v ameriških industrijah. Zasego je odredil federalni justični tajnik Robert H. Jackson. Trust ima sklad $250|000 v newyorški narodni banki. Nemška korporacija je bila prej obtožena kršenja federalnega protitrustnega zakona.

Dobro si bo zapomnil

Sodnik: "Priznajte, da ste izvršili zločin tiko, kakor sem ga vam jaz zdaj popisal!"

Zločinec: "O, tako praktičen nisem bil, pa nič zato, si bom pa za drugič zapomnil."

Med rabskimi Slovenci

V tihem decembrskem večeru sem se poslovil od Monoštra, majhnega provincialnega mesta ob Rabi, v katerem še mnogo imen očituje slovensko poreklo in kjer se še sliši slovenska narečna beseda. Mislil sem na slovenski živelj v devetih obrabskih vaseh, ki so jih po trianonski mirovni pogodbi priključili k Madžarski, zato ni čuda, da sem neučakano, peš mahnil po zasneženi cesti proti bližnji Slovenski vasi.

Ko sem bil že mimo monoštarskih opekarn, sem obstal na položni cestni vzpetini in se zagledal v pokrajino. Pod menoj — na desni — se je v mreži luči razprostiral "varaš", Monošter. Nedaleč v ravnini se je vil mejni vodni pas Rabe, na nemški strani pa so se za nekdaj čisto slovensko vasjo Bodinci risala temna pobočja štajerskih hribov. Nisem se utegnil dodobra zatopiti v razmišljanje o večerni sliki porabske pokrajine, ne se nasrkati nje zimske lepote, kajti v naslednjem trenutku me je že spet zvabila cesta s svojim večnim klicem: dalje!

Na sicer samotni poti sem kmalu doživel prijetno iznenadenje. Naletel sem na razigrano družbo otrok, ki so se vračali od nekod iz mesteca. Ko sem jih nagovoril v slovenskem narečju, smo si na mah postali prijatelji. Pripovedovali so mi o šoli, kjer se bore malo uče v materinem jeziku, o domačih, — jaz pa sem jim odgovarjal na vprašanja kako je s temi in onimi rečmi pri nas, na "Slavskem", kot so se izražali. Medtem smo se kar naenkrat znašli sredi Slovenske vasi, ob kapeli blizu katere stoji spomenik v svetovni vojni padlim vaščanom. Le-tu smo se tudi ločili, pa ne za vedno, zakaj v naslednjih dneh sem prebil še ure in ure med njimi.

Slovenska vas spada med največje slovenske vasi v Porabju. Hiše so zvečina zidane, ob njih se pa proti dvoriščni strani pogosto odpira stebričast hodnik, ki ga opaziš po vseh slovenskih rabskih vaseh. Oh cesti, nekako sredi vasi se dviga enonadstropna šola, ki je bila v onih dneh — zaradi počitnic zaprta. Ko sem ljudi povprašal, kako da so njih domovi zvečine zidani, so mi odgovarjali, da je pač k temu pripomogla Amerika. Žalostno dejstvo je namreč, da je v slovenskem Porabju težko najti družino, od katere ne bi bil kdo v Ameriki, ali ki ne bi imela ondi še zdaj koga izmed svojih članov. Ljudje iz Slovenske in bližnjih vasi pa hodijo danes tudi na delo v monšerske tovarne. (V Monoštru je namreč tovarna za svilo, tobak in za kose).

Novica o prihodu "Slava", ki razume in govori slovenski se je kaj hitro raznesla po vasi. Vaščani so bili napram meni sprva nezaupljivi, pozneje pa jih je nezaupljivost docela minila. Božični popoldan sem tako preživel v družbi starih "Slovenčarov" (prebivalcev Slovenske vasi), ki so mi ustregli z marsikatero pripovedko in "šatringo" (vražo). Še dolgo pa se bom spominjal predvsem večera, ki sem ga z mojimi malimi prijatelji preživel v eni izmed prostranih kmetskih kuhinj slovenske vasi. Star očak, ki se je že vrnil iz Amerike, je zbranemu omizju nameč pripovedoval zanimive dogodivščine in pripovedke. Otroci so kar požirali njegove besede, zakaj v šoli se kaj takega sploh ne sliši, in celo ne v slovenskem narečju. Ko je starec končal, smo se mlajši vneli za slovenske pesmi, ki tod še niso pozabljene. Marija, mlado dekle jih je s simpatičnim glasom nekaj zapela. Z zadržanim dihom sem jo poslušal, ko je začela:

Moja dobra vola daleč kraj od domi,
prek sivoga morja, prek črne Dunaje . . .

Tako lepo je zvenela slovenska pesem iz dekliškega grla, da smo se le težko ločili. Kaj pa, slovenska pesem se tod ne poje vsak dan in kjerkoli!

Po povratku iz Skalovca, majhne vasi, ki odmaknjena od glavne ceste ždi med položnimi hribčki in kjer domujejo tudi cigani, sem se naslednjega dne napotil proti Gorenjemu Seniku. Med potoma sem se ustavil v Dolenjem Seniku, ki leži tik ob nemški meji in ki kaže že precejšen nemški vpliv. Kljub temu in kljub dejstvu, da me je v eni izmed hiš mlada gospodinja začudeno pogledala, ko sem jo ogovoril slovenski, so nekateri vaščani utešili mojo radovednost tudi z nespakedranim slovenskim govorom.

V Gorenjem Seniku je bilo drugače. Prebivalstvo vasi, ki leži v bližini jugoslovenske meje in je raztresena daleč naokoli po hribih, ni ohranilo le lepe slovenske govorice, temveč tudi slovenske običaje, izmed katerih naj omenim samo značilen vaški ples na eno izmed narodnih pesmi. Nanj me je opozoril mlad učitelj, Beli Hrvat. Sicer pa v kraju, kjer stoji nova enonadstropna madžarska šola, tudi ni še pozabljena slovenska narečna knjiga. Koščeni prsti starcev in staric še vedno z nemalo pobožnostjo listajo po orumenelih listih starih molitvenikov. Živo mi je pred očmi starec, ki je odklonil mojo ponudbo po odkupu enega izmed molitvenikov z naslednjimi besedami:

"To knjigo mi je poklonil oče, le ta pa jo je prejel od starega očeta. Zato naj ostane pri hiši, otrokom."

Iz Gorenjega Senika sem se po valovitem, gozdnatem svetu odpravil proti Ritkarovcem, odondod pa dalje v Verico, Andovce . . . Le to so čisto slovenski kraji, ki v marsičem že nalikujejo bližnjim goričkim vasem na jugoslovanski strani meje. Slično kot v goričkih prekmurskih vaseh se n. pr. tudi tod dvigajo nad okolico samotni leseni zvoniki, v katerih se oglaša "mali zvon". Tod — kakor tudi drugje v Porabju — pa vzbujajo pozornost takozvana odprta ognjišča v kuhinjah; le teh ognjišč pa je čedalje manj, ker se ljudje okoriščajo že z novodobnimi pridobitvami.

Po obisku Otkovca in Farkašovca (v katerih je zdaj že slovenski živelj v veliki manjšini) sem se za dalj časa ustavil v Števanovcih ali Števancih, kjer se s prijaznega hriba razgleduje daleč na okoli farna števanovska cerkev. V njeni bližini sem v eni izmed nizkih hiš, ki te pozdravljajo z vseh okoliških vzpetin, naletel na veselo starico, ki mi je ure in ure prepevala in me opozarjala na vsakovrstne slovenske popevke. Za nameček mi je potem ob slovesu dala za na pot še pogačo in jabolka.

Ko sem se lepega zimskega dne — med potjo v Monošter poslavljal od slovenske zemlje ob Rabi in od gostoljubnega slovenskega porabskega življa, sem bil prepričan, da ob vsem tem, kar sem doživel, stražni mejniki slovenskega ozemlja, obrabske vasi — ne zdaj ne jutri — še ne morejo biti zbrisane z našega narodnostnega zemljevida. In v bodočnosti? — Želeti bi bilo, da pesnikove besede: Tam gori ob Rabi . . . le ne bi tako kmalu oznanjala grobnega napisa več kot šesttisoččlanski družini rabskih Slovencev!

J. Dobravec.

Najstarejši ljudje

Sodišče se je obrnilo na župana neke občine, naj zasliši v neki zadevi najstarejše ljudi svoje občine. Čez nekaj dni dobi sodišče odgovor:

— Občinski urad ne more ustreči želji slavnega sodišča, ker so najstarejši ljudje naše občine umrli že pred dvema letoma.

Kemična vojna

Pozorni čitatelji vojnih poročil se gotovo spominjajo, da so od lanskega septembra dalje pri opisih zračnih napadov zelo često brali dostavek, da je bil napad tega in tega dne največji in najsilovitejši med vsemi dotedanjimi napadi. Strahote so se tedaj stopnjevale in marsikdo se je vprašal, kako daleč lahko gre to stopnjevanje tako glede števila letal, ki se udeležujejo uničevalnega dela, kakor glede količine eksplozivov, ki jih mečejo letala nad sovražnika. Jasno je, da ima vse to neko mejo in poznavalci razmer zatrjujejo, da je ta meja že dosežena in z dosedanjimi sredstvi ni več mogoče strahot. Ker pa vojna divja dalje in se srd ter bes kupičita, slutijo nekateri, da bo ena ali druga bojujoča se stranka le še posegla po hujših sredstvih in se zatekla h kemični vojni.

Že takoj po prvi svetovni vojni, ki je uporabljala pline v razmeroma omejenem obsegu, ako ta obseg merimo z današnjimi tehničnimi možnostmi, so mnogi pisatelji fantastičnih romanov napovedovali kemične strahote prihodnje vojne in tako pripravljali svetovno javnost na črno bodočnost človeštva. Plinska vojna je bilo priljubljeno torišče živahne fantazije in nekatera dela te vrste so pripovedovala o porušenih mestih, katerih prebivalstvo je bilo nato še podušeno s strupenimi plini. Ona leta je vladal na svetu še globok mir zaradi vsesplošne preutrujenosti, miroljubne ideje so imele mnogo pristašev in romani omenjene vrste so bili skoro nekak donesek k mirovni propagandi, saj so nad vse nazorno slikali grozote vojne sploh, posebej pa še grozote kemične vojne.

V tej zvezi so temeljiti ljudje takoj začeli raziskovati, kdaj je človek prvič segel po tem okrutnem sredstvu, kjer ga je z uspehom porabljal in komu se naj pripiše zasluga za usodno iznajdbo. Izkazalo se je, da je kemična vojna tako stara, kakor človeški rod. Še ko je bil človek na tako nizki stopinji omike, da se je preživljal le z lovom, mu je bila znana kemična vojna. Stara zvijača lovcev, ki pred duplom divjačine zažgo močno se kadečo tvarino, da nje ostri dim prižene plen iz skrivališča, je v novem bistvu prav za prav osnova kemične vojne. Kmalu je umni človek iste načine začel uporabljati v bojih zoper sočloveka, kajti sovražnik mu ni bil nič drugega, kakor "dvonoga divjačina". Poslej se je človeški duh lotil te panoge, napravil iz nje vojno znanost ter ji seveda dal na razpolago uničevalna sredstva vsake vrste. V oblegane trdnjave so sovražniki najprej metali prižgane snope slame, nato so slamo namakali v smolo ali olje, izumili so znani grški ogenj, ki se je izkazal zlasti v pomorskih bitkah, prvi pa so po plinu segli Kitajci, ki so na sovražnika metali lonce z ostro smrdečo vsebino.

Srednji vek z večnimi vojnami, ki so jih vodile države druga proti drugi, mesta med seboj in celo posamezni velikaši drug zoper drugega, se je z vnemo oprijel misli, kako bi s tajnimi kemičnimi iznajdbami prizadejal nasprotniku največ izgub. Vojaki in učenjaki so tekmovali, kdo bi odkril učinkovitejše sredstvo, pri tem pa so vsi složno naglašali barbarski značaj takega vojevanja. Kakor vidimo, je v človeku le še tlela iskrica viteštva, ki je zahtevalo pošten boj in resnici na ljubo se mora priznati, da človeštvo ni rado posegalo po tem skrajnem sredstvu. Najkulturnejši narodi so ga uporabljali samo kot odgovor na enak napad. V ostalem pa so izkustva taka, da učinek plinske vojne nitj od daleč ni tako strahovit po svojih posledicah, kakor obstreljevanje z današnjimi granatami. Statistika svetovne vojne je dognala, da jih je umrlo od vojakov, ki jih je prizadel plin le 2 do 3%, dočim dosega odstotek pri ranjencih po granatah visoko število 40. Tudi je protiplinska maska precej zanesljivo obrambno sredstvo, dočim zoper granatne razstrelke ni pripomočka.

Po svetovni vojni so se države zedinile in sporazumno prepovedale plinsko vojno. Mednarodno pogodbo o tem so podpisale vse države, toda znano je, da vojna ruši vse pogodbe in da v vojnem stanju pravno ni nihče vezan, da jih drži. Takoj ob začetku sedanje vojne smo videli, da je v Franciji in v Angliji nastopil velik strah pred plini. Spadalo je nekako k vsakdanji obleki, da si s seboj vedno nosil protiplinsko krinko. Zlasti v Parizu in v Londonu je bilo to nekaj običajnega in vsakdo se gotovo spominja slik, ki so kazale predsednika angleške vlade Chamberlaina na sprehodu z masko preko rame. To je bil menda edini obrambni ukrep, ki je prišel v veljavo med vlado tega državnika. Ta previdnost dokazuje, da so na zapadu resno računali s plinsko vojno. Znano pa je tudi, da so kemiki v laboratorijih marljivo iskali še učinkovitejših plinov.

V sedanji vojni se plini še niso uporabljali kot sredstvo bojevanja. Oba nasprotnika uvidevata, da bi nakopala lastnima narodoma neizmerno gorje, ako bi se lotila tega strahovitega orožja. Saj bi bilo v prvi vrsti prizadeto zaledje, ki nima potrebnih obrambnih priprav, dočim bi vojske trpele veliko manj. Zdi se, da se tu in tam navedajo velikanske odgovornosti pred človeštvom, pred zgodovino in pred lastnim narodom, ki bi si jo nakopal, kdor bi prvi začel in s tem izzval divjaško uničevanje. Kemična industrija obeh vojujočih narodov je tako visoko razvita, da bi na vsak udarec prišel nedvomno še hujši odgovor in grozotna morija bi se nadaljevala v nedogled. Te velike odgovornosti se plaši vsak pameten človek, ki mu besno sovraštvo še ni zatemnilo misli.

Pismo iz Londona

(Nadaljevanje s 2. strani.)

končalo srečno. Čudili smo se, "ker tako na hitro pa res še nismo pripravili programa," "tako nepripravljeni pa res še nismo šli pred mikrofon," "tako gotov še nisem bil nikoli, da ga bomo polomili". Najbolj začuden je bil dirigent. Pred uprizoritvijo je bil pa on najbolj poln zaupanja in poguma.

Dolenjka.

Pri zdravniku

Zdravnik: "Da, da, mamica, ne smete piti črne kave; to je strup, ki učinkuje sicer počasi, toda zanesljivo."

Osemdesetletna starka: "To imate pa prav, gospod dohtar, saj pijem črno kavo že sedemdeset let."

ZAHVALA

Na tem mestu se prav lepo zahvaliva vsem, ki ste nama napravili tako veselo zabavo za najino 25 letnico zakonskega življenja. Resnično sva bila presenečena in sploh nisva mislila, da imava toliko prijateljev. Zahvaliva se sledečim: Mr. in mrs. Frank Zabukovec, mr. in mrs. J. Nagode, mr. in mrs. Joe Hrovat, mr. in mrs. Joe Suštar, mr. in mrs. J. Kastelic, mr. in mrs. Fr. Ambrož, mr. in mrs. J. Penca, mr. in mrs. Joe Kastelic, mr. in mrs. F. Žerovec, mr. in mrs. A. Ravnik, mr. in mrs. F. Turk, mr. in mrs. A. J. Hrovat, mr. in mrs. Widmar, mrs. M. Burgar, mrs. Modrijan, mr. in mrs. J. Presterl, mr. in mrs. T. Peršin, mrs. T. Rabsel, mr. in mrs. Ermenc, mr. in mrs. Hartnel, mr. J. Radovan, mrs. Wodnik, mr. F. Fricelj, mr. J. Mavsar. Iz Milwaukee, Wis., so bili: Mr. in mrs. Joe Zaitz, mr. in mrs. Joe Strucelj, mr. in mrs. L. Remšak, mr. in mrs. J. Remec, mr. in mrs. F. Stiglič, mr. in mrs. F. Klančnik, mr. in mrs. Slatin, mr. in mrs. Sabil, mr. in mrs. Joe Kračnik, mr. in mrs. Urankar, mr. in mrs. Shrubi, mr. F. Marovth, mrs. A. Grabner, mrs. T. Kaitnar, mrs. P. Bratanič, mr. in mrs. Slana, mrs. Grumberger. Iz Chicaga, Illinois, mr. in mrs. Al. Jurca in sin, mr. in mrs. P. Werhovnik. Iz Waukegana, Ill., mr. in mrs. Zainar, mr. in mrs. F. Čuden, mr. in mrs. J. Legat, mrs. Babnik, mrs. Škribec in mr. in mrs. Grum. Lepa hvala vsem skupaj, ostanete nama v trajnem spominu; vaša: Anton in Mary Grabner, Kenosha, Wis.

—(Adv.)

Skupina italijanskih vojakov na albanski fronti v akciji.

POLOM

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

ÉMILE ZOLA

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

(Se nadaljuje.)

"O, te muzike!" je vzkliknil naposled Maurice ves razburjen. "Človek bi skočil iz kože!"

Manj nervozni Jean je skomizgnil z ramami.

"Moj Bog, saj jim ne manjka vzroka, da so zadovoljni. In potem — nemara mislijo, da nas zabavajo . . . Dan ni bil hud, ne pritožujmo se."

Toda o mraku je zopet začelo deževati. Nekaj vojakov je zasedlo tistih par zapuščenih hiš, ki so stale na polotoku; drugim se je posrečilo, da so mogli postaviti šatore. A velika večina je morala prenočiti v tem predpotopnem dežju brez vsake strehe in celo brez odej pod milim nebom.

Maurice, ki ga je trudnost pogreznila v spanje, se je okrog ene zjutraj prebudil v pravcatem jezeru. Struge, narastle od dežja, so bile prestopile bregove in poplavile prostor, kjer so ležali. Chouteau in Loubet sta preklinjala od jeze, dočim je Pache stresal Lapoullea, ki je vzlic temu spal kakor klada. Jean se je spomnil jagnjedov ob prekopu in stekel s svojimi ljudmi tjakaj, da se zavaruje; tako so ostali do konca te strašne noči, napol sključeni, naslonjeni k deblom, noge tesno pritegnjene, da bi bile varne pred debelimi kapljami.

Naslednji in tretji dan sta bila zares strašna v teh neprestanih nalivih, tako silnih in pogostih, da se obleka ni imela časa posušiti na telesu. Oglasila se je lakota; niti enega suhorja niso več imeli, niti slanine, niti kave. Dva dni zaporedoma so živeli ob krompirju, ki so ga kradli z bližnjih polj. In tudi ta je postal na koncu drugega dne tako redek, da so tisti vojaki, ki so imeli denar, plačevali do pet sous za enega. Pač so trobili rogovi k razdelitvi živil. In tudi korporal je hitel k velikemu skednju pri Tour a Glaire, kjer so pravili, da dele kruh. Toda prvikrat je čakal tam tri ure brez uspeha; in drugikrat se je sprl z nekim Bavarcem. Ali je nemara nemški generalni štab, ker francoski častniki v svoji onemoglosti niso mogli ničesar storiti, zmašil francosko armado na tem kraju v dežju, z namenom, da bi poginila od gladu? Zdelo se je, da ni ukrenjeno prav ničesar previdnega in da se nihče ni potrudil za prehranitev teh osemdesetih tisoč ljudi, katerih smrtna borba se je pričenjala v tem groznem peklu, ki so ga vojaki imenovali "tabor bede", ime, polno bridkosti, ki so se ga pozneje celo najhrabrejši s trepetom spominjali.

Ko se je vračal od svojega dolgega brezuspešnega čakanja pred skednjem, je Jeana vzlic njegovi običajni mirnosti premagal srd:

"Ali nas hočejo imeti za norca, da trobijo, če ni ničesar? Strela božja naj me ubije, če se še enkrat zmenim za to!"

In vendar je ob najmanjšem signalu zopet tekel k razdelitvi. Ti službeni signali so postajali nečloveški; in še drug učinek so imeli, ki je trgal Mauricu srce. Vselej, kadar so zatrobili rogovi, so prihiteli na drugi strani prekopa nezajezdeni in zapuščeni francoski konji, in ti dobro znani signali, ki so jim doneli v ušesa, so jih gnali kakor z ostrogami, da so skakali v vodo, hoteči poiskati svoje polke.

Toda, trudni in odnešeni od deroče vode, so le malokateri priplavali do brega. Klaverno so bili okrog sebe in se potapljali v tolikem številu, da so njihova trupla, ki so napihnjena plavala na vrhu, že polnila prekop. Tisti, ki so dospeli do brega, so dirjali dalje kakor pod bičem besnosti ter izginjali na pustih poljih polotoka.

"Zopet nekaj mesa za vrane!" je dejal Maurice z bridkostjo, spominjaje se vznemirjajočega števila konj, ki ga je bil našel. "Če ostanemo tu še nekaj dni, požremo drug drugega . . . Ah, uboge živali!"

Noč od torka do srede je bila posebno strašna. Jean, ki se je začel resno vznemirjati zaradi mrzličnosti svojega prijatelja, ga je prisilil, da se je zavil v cunjasto odejo, ki jo je bil kupil od nekega zuava; on sam pa, v svojem plašču, ki je bil premočen kakor goba, je okušal ves vesoljni potop, ki tisto noč ni odnehal. Pod jagnedi ni bilo več mogoče ostati: blato je teklo v potokih, nanesena zemlja je zadrževala vodo v globokih mlakužah. In najhujše je bilo to, da je bil želodec prazen, ker je večerja vse šestorice sestajala iz dveh pés, ki jih v pomanjkanju suhega lesa niti niso mogli skuhati in katerih hladilni okus po sladkorju se je kmalu izpremenil v neznosen občutek skelenja. Vrhu vsega tega se je pojavila griža, posledica izmučenosti, slabe hrane in neprestane mokrote. Jean, naslonjen na drevesno deblo, noge pod vodo, je več kakor desetkrat iztegnil roko in potipal, ali se Maurice v svojem nemirnem spanju ni razodel. Odkar ga je bil tovariš na Illy-ski planoti odnesel v naročju ter ga rešil pred Prusi, mu je stoterno vračal svoj dolg.

Ne da bi bil razmišljal o tem, je bilo njegovo ravnanje popolno žrtvovanje lastne osebe, popolno pozabljenje samega sebe iz ljubezni do drugega; dasi je ostalo kmetu, držečemu se svoje zemlje, nejasno, vendar je živelo v njem. Že prej si je pritrgaval kruh od lastnih ust, kakor je govorilo moštvo oddelka; zdaj bi bil dal kožo s telesa, da obleče tovariša, odene njegove rame in ogreje njegove noge. Sredi divje sebičnosti, ki ga je obdajala, v tem kotičku, polnem jadnega človeštva, čigar nagone je glad razvnemal do besnosti, se je imel nemara temu popolnemu zatajevanju samega sebe zahvaliti za nepričakovano srečo, da mu je ostalo njegovo mirno razpoloženje in trdno zdravje; kajti edini on je bil še krepak in ni preveč izgubil glave.

In tako se je Jean po tej strahoviti noči spravil nad izvršitev misli, ki mu ni dala miru.

"Poslušaj fant; ker nam ne dado ničesa jesti in nas pozabljajo v tej prokleti luknji, se moramo vendarle nekoliko ganiti, če nočemo poginiti kakor psi . . . Ali imaš še kaj nog?"

Na srečo se je zopet pokazalo solnce, in Maurice se je čutil vsega ogretega.

"Kajpada jih še imam!"

"Torej pojdeva na odkritje . . . Denarja imava, ni vrag, da ne bi mogla česa kupiti. In ne beliva si glave zaradi drugih; saj niso tako prijazni, naj si pomagajo sami."

Zares sta ga Chouteau in Loubet odbijala s svojo potuhnjeno sebičnostjo, s katero sta kradla, kar sta mogla, ne da bi katerikrat delila s tovariši; ravno tako se tudi od bedaka Lapoullea in od pobožnjaka Pachea ni bilo upati dobrega.

Obadva, Jean in Maurice, sta se torej odpravila po poti, ki jo je bil ta že prehodil. Park pri Toura Glaire in hiša sta bila razdejana in oplenjena, travniki kakor opustošeni od nevihte, drevesa posekana in poslopja premapolnjena. Razcapana tolpa blatnih, suholičnih vojakov, oči žareče od groznice, je ciganila tod in živela po volčje v ponesnaženih sobah, ker si ni upala na prosto, v strahu, da izgubi prostor za noč.

(Dalje prihodnjič)

Sidney Hillman (levo), sodirektor urada za produkcijo bojne opreme, in kongresnik Andrew J. May, načelnik odseka za militaristične zadeve.

BERLITZ

Tina Likepova

Cene Kovač je napreden človek. Če je napreden, se pravi, da stremi za napredkom. Je pa z napredkom na vsak način združena tudi moda. In Cene Kovač ni kriv, da zaradi tega skupno z najmanj polovico someščanov drvi za modnimi norostmi.

Je bilo njega dni v metropoli tistega kota naše mile domovine (kateri kot je to, nikakor ni važno) v modi, da se je francozovalo. Kdo bi zameril Cenetu Kovaču, da je tudi on. Nato je prišlo v modo angleško društvo — skoraj čudno bi bilo, če bi Cene ne postal njegov član. V modi je bila mirovna politika: Cene Kovač si je nataknil esperantsko zvezo. Kar čez noč so ljudje ovrgli tudi to, in kakor so pikčaste kravate nadomestili z rižastimi, so se poprijeli jezika "Del bel paese la, dove si suona." Kdo bi torej zameril našemu junaku, da si je naročil italijansko slovnico. No, kolesa se vrte dalje in čez par mesecev je knjiga ležala zapuščena na polici. Svet se je jel obračati proti vzhodu, ljudje pa mrzlično učili se ruščine. Med prvnimi seveda Cene Kovač.

Ko je obupak učitelj preizkusil nad njim vse mogoče metode brez uspeha in ko se je nova moda v splošno začudenje drža la že cel mesec, mu je svetoval še zadnjo možnost — Berlitzovo šolo.

Cene Kovač, ne bodi len, se odpravi kar v prvo knjigarno na poti proti domu.

"Berlitzovo šolo, gospodična!"

"Kako prosim?" Da, takoj prosim!" in je hotela proti stopnicam v prvo nadstropje.

"Za ruščino Berlitzovo šolo!" je komaj utegnil Cene zaklicati za njo.

Minil je morda oni čas, ki mu civilizirani ljudje navadno pravijo pol ure, ko se gospodična vrne.

"Nimamo!"

"Oprostite, klanjam se!"

In Cene Kovač se je znašel na ulici.

Prvi uspeh mu še malo ni vzel poguma. Čemu tudi? Knjigarna je še mlada, kako naj premore vse knjige na vesoljnem svetu. Odpravil se je torej do druge, ki je bila nekaj hiš dalje.

"Klanjam se! Prosim, ali imate Berlitzovo šolo?" je vprašal zdaj že previdneje.

"Na žalost ne," mu je odgovoril gospod. Cene se je znašel spet na ulici. No, da, v tej knjigarni še nikdar niso ničesar imeli, zakaj bi imeli vprav Berlitzovo šolo? Razmišljajoč je stopil v tretjo knjigarno, ki je bila spet par hiš dalje.

"Prosim, gospodična, ali imate Berlitzovo šolo?"

"Seveda imamo," se je vljudno in vzpodbudno nasmehnila, kajti Cene Kovač je kazal najbrž precej nesiguren obraz.

"Prvi ali drugi del?" je še začebljala.

"Kako, prosim?" se je začudil Cene Kovač in menda ni prav pametno pogledal.

"Prvi ali drugi del?" je začebljala iznova in hitela k lestvici.

"V ruščini Berlitza, če imate", je komaj izdavil Cene Kovač.

"Kako? V ruščini? Ne, v ruščini pa ne!"

"Oprostite, klanjam se!"

In Cene je bil spet na ulici. Najrajši bi se smejal in jezil obenem. Kako ga more vendar izpraševati o prvem ali drugem delu Berlitza, če pa ne vem, v katerem jeziku; še ni dolgo pri knjigah, in odkod naj ve, da je Berlitz izdan v vseh mogočih jezikih sveta?

Za danes je imel dovolj. Drugo jutro pa je s podvojenim pogumom poskusil srečo na drugi strani mesta, v knjigarni, ki je uživala sloves volilne v mestu.

Mlad gospodek mu pride nasproti.

"Imate Berlitza?"

"Da, imamo! Smem postreči s prvim ali drugim delom?"

Cene je obupno zakolobaril z očmi in se skoraj sesedel v prvi fotelj elegantno opremljene prodajalne.

"Berlitza za ruski jezik".

"Obžalujemo, nimamo!"

Zdaj pa Cene Kovač res ni vedel, pri čem je. Če zahteva Berlitzovo šolo, mora biti po njegovem skromnem mnenju prvo vprašanje prodajalca, za kateri jezik jo želi. Škoda, da ni želel kar prvi del, da bi videl, kaj bi dobil.

Z upadlim pogumom, vendar s čvrsto voljo, da odoli zadnji modi, se je odpravil v naslednjo knjigarno.

Ta je bila res velika, založena z vsemi proizvodi svetovne literature. Vsaj tako je velel napis na vratih. Z novim pogumom je Cene vstopil. Tu bo potolažena njegova duša.

"Želite?" ga je vprašala šarmantno pobarvana gospodična.

"Berlitzovo šolo", je z upapolnim glasom pojasnil Cene.

"Takoj!" je dejala in stopila k sosednji polici. Naenkrat je obstala. "Za violino ali klavir?"

Vse zvezde so zaplesale okoli modno počesane Cenetove glave.

"Za ruščino!" je izdavil s poslednjim naporom.

"Trenotek," je dejala in stopila h gospodu, stoječemu na drugem koncu trgovine.

"Imamo Berlitza za ruščino?"

"Ne," je odgovoril gospod, ne da bi se bil odvrnil od svojega dela.

"Oprostite," je zamrmral Cene in že ga ni bilo več.

Zdaj mu je v vsem mestu preostajala samo še ena knjigarna. Tja se je napotil z občutkom igralca, ki je stavil vse na eno karto.

"Berlitzovo šolo!"

"Prvi ali drugi del?" ga je ljubeznivo pogledala prodajalka.

"Za ruščino," je zajecljal Cene, ki ni bil več daleč od omedlavice.

"Trenotek!"

Odhitela je ter se povrnila šele čez par trenotkov s kupom knjig v rokah. "Isačenko, Orschel-Esluhu . . ." itd. je postavljala po abecednem redu, vse Cenetu še neznane knjige, nesrečniku pod nos.

"Poznam, vse poznam, je hitel govoriti. "Berlitzovo šolo za ruščino bi rad!"

"A tako, trenotek!" In že se je vrnila z nekakim seznamom v rokah. "Tu, sem že našla, je dejala, ko je obrnila par listov. "Bomo še danes naročili!"

Cenetu se je razjasnil obraz; zdaj bo modi zadoščeno! Toda čez trenotek se je spet zresnil in boječe je vprašal:

"Kaj pa blokada?"

"Saj res! Vojna je!" se je zresnila tudi gospodična. "Potem na žalost ni mogoče. Izvolite eno od pričujočih knjig.

"Hvala za trud. Poznam vse prav dobro.

In odšel je žalosten na smrt. Kako naj odoli poslednji modi? Zadnji up je splaval neznano kam. Brez misli je taval po ulicah.

Naenkrat ga nekdo udari po rami. Zdrznil se je. Bil je njegov bivši tovariš iz ruskega tečaja.

"Kam pa hitiš ko burja?" ga je po obveznem pozdravu pobaral Cene."

"V knjigarno! Pravkar sem izvedel po radiu, da smo sklenili zvezo z Madžarsko."

"No in?"

"Učil se bom madžarskega jezika!"

In kaj pravite, da je storil Cene? Obrnil se je in šel s prijateljem v knjigarno. Upajmo, da bo imel več sreče ko pri prejšnji modi. Pika.

Kvante o kartah in kvartah

Karte! Zopet jih imamo, kakor pred dvajset in toliko leti. "Ancora uma volta" — bi rekel prijatelj Burkar. Življenje na karte, ne "a la carste".

Karte so mi že od nekdaj v slabem spominu. Še na geografične sem se malo razumel. — Burkar bi mi dal kljuko, da ne govorim o "ajnberufungskartah". V kino in gledališče ne hodim, samo da mi ni treba kupovati kart. Kot študent sem včasih dobil takozvane "Speise Karten". Vsaka je bila vredna petindvajset krajcarjev, pa sem jih mnogokrat prodal po dvajset. Izguba! Moj prvi šef je bil tudi nad mano bridko razočaran zaradi — kart. Pod sivim Krnom smo bili na komisiji. Vse je šlo kot po želji, divno vreme, hitra poravnava, dober vipavec, še boljši kozliček. Časa je bilo dovolj še za — tarok. Pa sem moral s pravo karto na dan, da ga ne znam. Šef je bil divji, zapretil mi je s slabo kvalifikacijo, češ da jurist, ki ne zna taroka, ni noben jurist. Menda se me od takrat drži smola — odlične ocene še nikoli nisem imel. "S kartami je nazaj" pravijo Garičani takemu, kateremu se eno kolesce prepočasi vrti.

V Tolminu smo imeli moža, ki so mu pravili "Geld je moj". Kadar je šel mimo sodnije, mu je spomin na doživeto krivico izvabil klice "Ven moje karte, reht je moj, geld je moj." Tudi žrtev kart.

Jaz sem se jih še dolgo otresal. Prvič sem se jih moral privaditi med vojno. Pa tudi tedaj sem imel smolo. Krščenica mojega stanovanjskega gospodarja je bila namreč vsa srečna, če sem jo pozabil vprašati po moji porciji gmote, ki so jo nazivali kruh. Prepuščal sem vse skupaj njej in tako je imel s tisto zmesjo svoje križe njen želodec namesto mojega.

Po vojni me je zaneslo na severni konec Goriške. Dober prijatelj, poznavalec tamošnjih prilik in neprilik, mi je želel dobro. "Fant, tam ne bo za te, preveč časa je, preveč slabe tovarišije". Velikodušno mi je daroval lepo puško — dvocevko proti obljubi, da bom hodil na lov. Pa je zopet igrala vlogo — lovska karta. Predraga se mi je zdela. Tri leta sem ostal tam, tri leta je počivala puška v omari med "corpora delicti" in tri leta so pele skoro vsak večer — karte. Plačeval sem šolnino, "lirično", dražjo kot je bila kolegnina na univerzi. "Profesorji" so bili sicer dobri, sami profesionisti — a učenec je bil — nazaj s kartami. Sotrpin Andrejc me je moral vedno tolažiti: "Tominc nima sreče". Pa še ta tri leta druge visoke šole niso mnogo pomagala — čez šest let kasneje se je to drago študiranje nadaljevalo in končalo brez diplome v lepem kraju ob najznamenitejšem svetovnoznanem jezeru.

Sedaj sem imel nekaj let mir pred kartami. Naenkrat so zopet tu. Še niso bile stopile v veljavo, že sem imel doma konflikt radi vprašanja, kake pravice nam dajejo. Pravica pa karte, to so različne stvari. Pokojni Mašera je nekoč rekel kmetu, ki je prišel iskat pravico na sodnijo: "Kaj pravico? Od nas boste prejeli eno karto, če bo na njej zapisana pravica, to sam Bog ve."

Nu, karte so sedaj dejstvo, s katerimi je treba računati. Pa še kako računati! Že karto samo moraš plačati in potem moraš plačevati še tisto, kar ti za karto dajo. Če bi še živel pokojni Lezi, bi rekel, da je treba za vsako nepriliko znati primeren pregovor in se z njim tolažiti. Ko je n. pr. padel tretjič pri skušnji, se je hitro pomiril — "v tretje gre rado." Ko je nekoč po prekrokani noči ostal suh, se je potolažil s tem, da je samega sebe prepričal, da je celo noč samo "šparal". Mesto boljše večerje si je privoščil le navaden gulaš in prihranil polovico. Potem je šel v gledališče, a le na galerijo namesto na sedež in tako zopet prištedil par šestic. S temi je šel v gostilno, kjer je zopet šparal, s tem, da je namesto vina pil navaden "abcug". In tako je šlo naprej celo noč, tako da je zjutraj od samega "šparanja" ostal suh. Bojim se, da bo tako z nami vsemi, če tudi nas uče šparati — s kartami.

Tisti večer pred usodnim dnem, ko je nastopil režim kart, je bilo naše omizje pri "Sahari" zbrano polnoštevilno. Ljudje, ki jih nikdar ne vidiš jesti v go-

ZASTOPNIKI L PROSVETE

so vsi društveni tajniki in t člani, ki jih društva izvolije

Naši nastavljeni lokalni in zastopniki za določene okraje

Louis Barborich, za Milwau in okolico.

Anton Jankovich, za Cleve in okolico.

Andrej Pirtz iz Ely, Minn., vo Minnesota.

Frank Klun iz Chisholma, Chisholm in okolico.

Frank Cvetan iz Tire Hill, vso srednje-vzhodno Penno.

Anton Zornik iz Herminie, vso zapadno Pennsylvanijo.

Joe Peternel iz Library, Pa padno Penno.

John Zornik za Detroit in

— — —

Poleg vseh teh pa kdo ali naročnik sam pošlje svoj no direktno listu

PROSVETA
2657 So. Lawndale Ave., Ch

TISKARNA S.N.P.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih.

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

★

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerne, unijsko delo

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWNDALE AVENUE - CHICAGO, ILL.

TEL. ROCKWELL 4904

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVE

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosv prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni nini. List Prosveta stane za vse enako, za člane ali nečlane $ eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri asesmentu $1. tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vzroka, da je list predrag za člane SNPJ. List Prosveta je vsa leto gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naroč

Cena listu Prosveta je:

Za Združ. države in Kanado $6.00		Za Cicero in Chicago je	
1 tednik in	4.80	1 tednik in	
2 tednika in	3.60	2 tednika in	
3 tednike in	2.40	3 tednike in	
4 tednike in	1.20	4 tednike in	
5 tednikov in	nič	5 tednikov in	

Za Evropo je $9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja Money Order v pismu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša last

PROSVETA, SNPJ,
2657 So. Lawndale Ave.
Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto $

1) Ime ..... Čl. društva št.

Naslov .....

Ustavite tednik in ga pripišite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2) ..... Čl. društva št.

3) ..... Čl. društva št.

4) ..... Čl. društva št.

5) ..... Čl. društva št.

Mesto ..... Država .....

Nov naročnik ..... Star naročnik .....